

RESTORATIVNA PRAVDA ALTERNATIVNIM SANKCIJAMA DO RESOCIJALIZACIJE

ISTRAŽIVANJE JAVNOG MNJENJA

Mart, 2021. godine

Crna Gora
Ministarstvo pravde

Projekat Restorativna pravda – alternativnim sankcijama do resocijalizacije sprovodi Centar za monitoring i istraživanje, a podržan je od strane Ministarstva pravde Crne Gore

O PROJEKTU I ISTRAŽIVANJU

Projekat "Restorativna pravda - alternativnim sankcijama do resocijalizacije" ima za opšti cilj da doprinese jačanju vladavine prava u Crnoj Gori, sa posebnim fokusom na zaštitu ljudskih prava i sloboda. Specifični cilj projekta je doprinos unaprjeđenju i promociji sistema alternativnih sankcija, u skladu sa standardima Evropske Unije i najboljom međunarodnom praksom.

U sklopu ovog projekta sprovedeno je desk istraživanje, kvalitativno istraživanje putem intervjua sa pravnim stručnjacima i predstavnicima pravnih lica, organizacija i institucija kod kojih se izvršava kazna rada u javnom interesu, kao i kvantitativno istraživanje koje je pred vama.

Istraživanje javnog mnjenja sprovedeno je na reprezentativnom uzorku veličine 1017 punoljetnjih građana Crne Gore. Reprezentativan uzorak je definisan kao slučajni troetajni stratifikovani uzorak. Stratifikacija uzorka izvršena je na nivou opštine, tipa naselja, starosnih kategorija i pola.

Prikupljanje podataka sprovedeno je u periodu od 24. do 28. februara, 2021. godine. Anketiranje je sprovedeno telefonskim i online intervjuem, a prosječna dužina trajanja upitnika iznosi 20 minuta.

METODOLOGIJA

Realizacija:	Terenski rad sproveden u periodu od 24.02. do 28.02.2021. godine
Uzorački okvir:	Opšta populacija građana Crne Gore 18+
Veličina uzorka:	1.017 ispitanika
Tip uzorka:	Kvotni; kvote po polu, uzrastu, regionu i tipu naselja
Tip istraživanja:	Telefonski i online intervjui prosječne dužine 20 minuta
Poststratifikacija:	Po polu, uzrastu, obrazovanju i regionu
Uzoračka greška:	±1.47% za pojave sa incidencom od 5% ±2.92% za pojave sa incidencom od 25% ±3.37% za pojave sa incidencom od 50%

KLJUČNI NALAZI

- Istraživanje je pokazalo da većina građana Crne Gore, skoro dvije trećine, smatra da je postojeći kazneni sistem nedovoljno uspješan u smanjenju kriminaliteta, dok jedna trećina građana kazneni sistem ocjenjuje uspješnim.
- Malo više od polovine građana smatra da je primarna funkcija kažnjavanja preventivna. S druge strane, dvije petine građana nalazi da kažnjavanje ima prvenstveno represivnu svrhu.
- Pojam alternativnih sankcija nepoznat je većini građana. Preciznije, dvije trećine građana navodi da nije čulo za alternativne sankcije.
- Gotovo svi građani navode da su čuli za novčane kazne, a oko 90% prepoznaje mjere kućnog zatvora, uslovne osude i sudske opomene. Nešto manja prepoznatljivost se javlja tek kada je riječ o radu u javnom interesu i uslovnom otpustu, za koje ne zna 17%, odnosno 18% građana koji nijesu čuli za alternativne sankcije.
- Građani koji znaju za alternativne sankcije i mjere, ovaj pojam najčešće vezuju za društveno koristan rad i kućni pritvor. Ove dvije vrste sankcija navodi dvije petine, odnosno jedna trećina upućenijih građana. Pored toga, određeni broj građana u alternativne sankcije ubraja i novčane i uslovne kazne. Međutim, gotovo svaki peti građanin koji navodi da je za pojam čuo, ne precizira vrstu sankcije za koju zna.
- Najveći broj građana smatra da je novčana kazna najdjelotvornija alternativna sankcija (44%), dok četvrtina u tom smislu ističe rad u javnom interesu, a desetina kućni zatvor.
- Sudeći po mišljenju većine građana, zatvorske kazne su efektivnije od alternativnih sankcija i mjera. Drugim riječima, dok 7 od 10 građana smatra da zatvorske kazne imaju veći uticaj na izvršioaca krivičnog djela, petina građana prednost daje alternativnim sankcijama i mjerama.
- Kao najefikasnije, građani Crne Gore ističu zatvorsku i novčanu kaznu, dok suprotno važi za sudsku opomenu. Tri četvrtine građana smatra da su zatvorska i novčana kazna efikasne. Takođe, polovina građana djelotvornim vidi rad u javnom interesu. S druge strane, kućni zatvor, uslovna osuda i uslovni otpust percipiraju se kao manje efikasne.
- Većina građana smatra da crnogorski sudovi u nedovoljnoj mjeri propisuju zatvorske kazne. Ovo mišljenje zastupa dvije petine građana, dok 12% misli suprotno – da se zatvorske kazne propisuju previše. Jedna trećina građana propisivanje zatvorskih kazni ocjenjuje kao optimalno.
- Gotovo trećina građana smatra da se alternativne sankcije premalo propisuju, a skoro petina misli suprotno. Između ova dva stava je 35% građana koji propisivanje alternativnih kazni ocjenjuje kao optimalno.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

DEMOGRAFIJA

POL

49%

MUŠKARCI

51%

ŽENE

REGION

28%

Sjever

48%

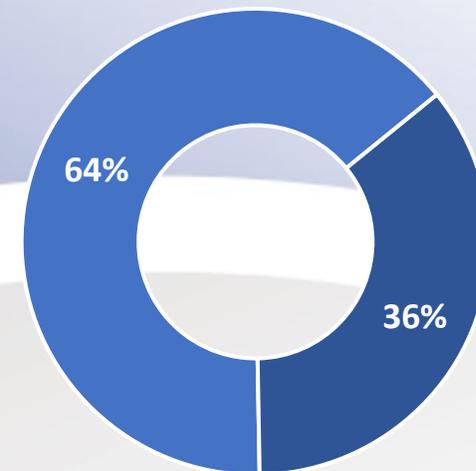
Centar

24%

Jug

TIP NASELJA

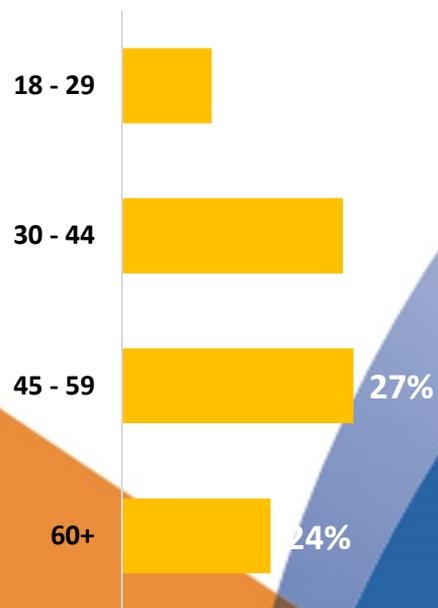

Urban

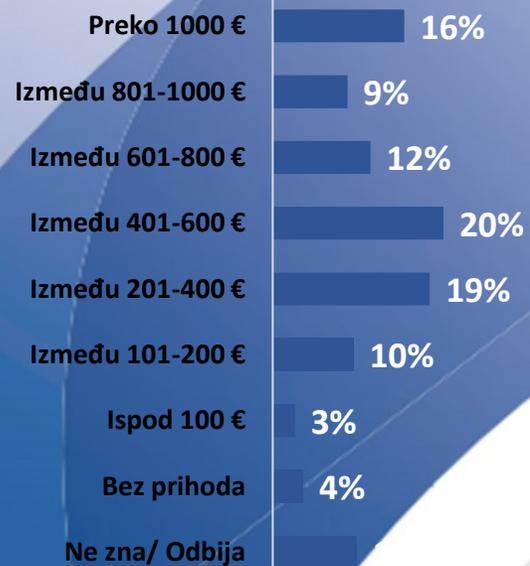
Rural

DEMOGRAFIJA

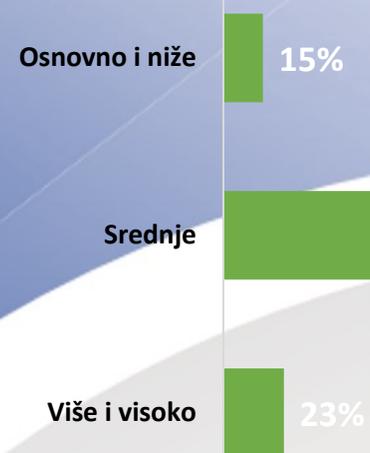
UZRAST

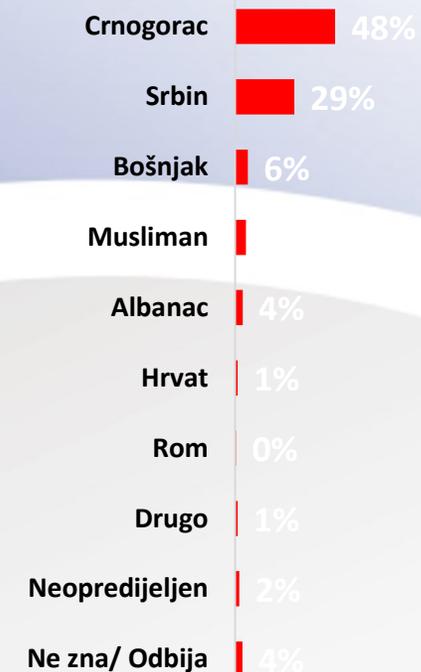
PRIHODI

OBRAZOVANJE

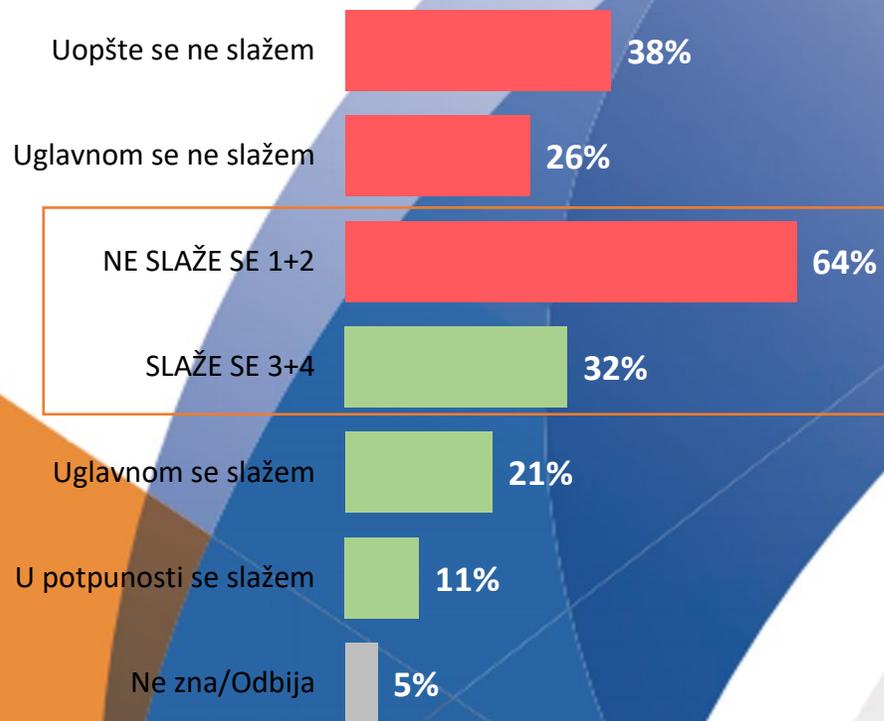
NACIONALNOST

USPJEŠNOST KAZNENOG SISTEMA

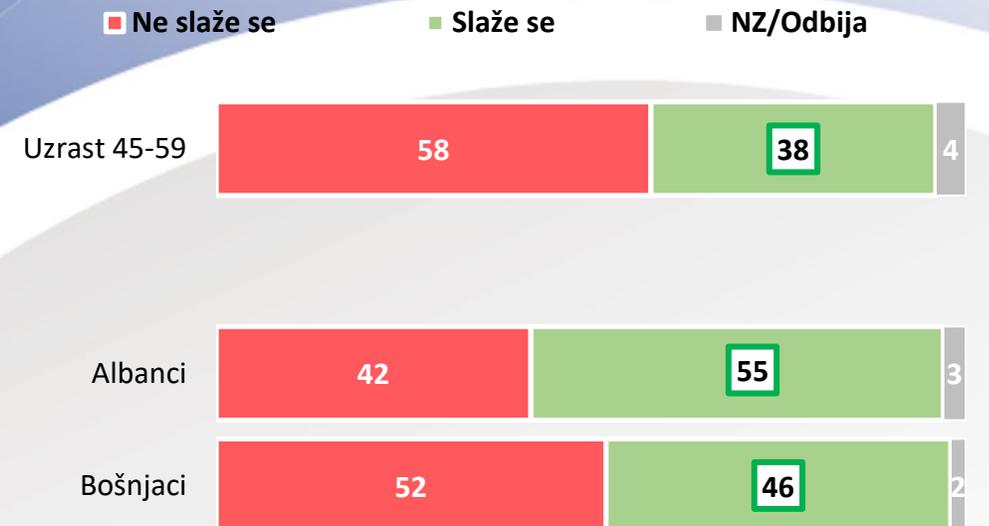
Većina građana Crne Gore, skoro dvije trećine, smatra da je postojeći kazneni sistem nedovoljno uspješan u smanjenju kriminaliteta, dok jedna trećina građana kazneni sistem ocjenjuje uspješnim. Kazneni sistem češće pozitivno ocjenjuju građani uzrasta 45 do 59 godina, građani bošnjačke nacionalnosti, i ponajviše, građani koji se izjašnjavaju kao Albanci.

U kojoj mjeri se slažete s tvrdnjom - Postojeći kazneni sistem uspješno utiče na smanjenje kriminaliteta?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Kategorije sa statistički značajnom razlikom u odnosu na total

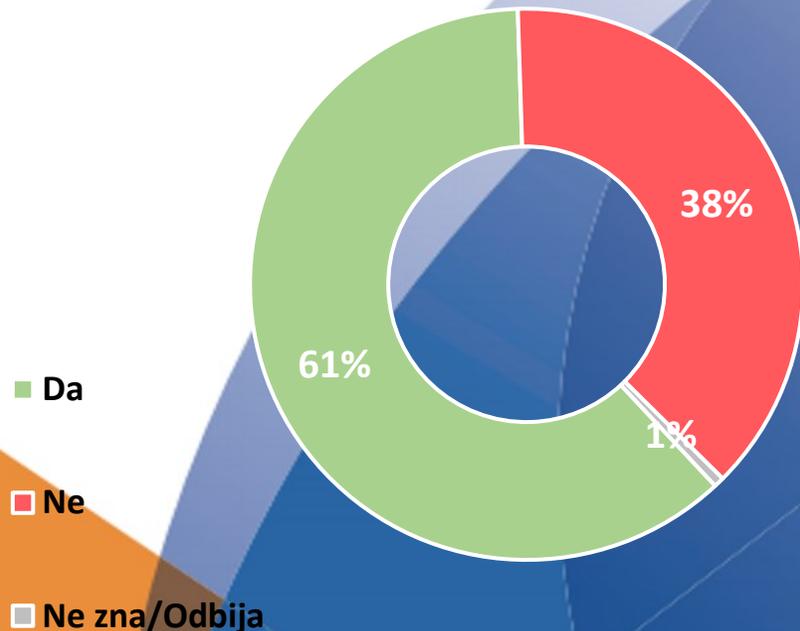
 Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

 Statistički značajno niže u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

POZNANTSVO SA OSUĐIVANOM OSOBOM

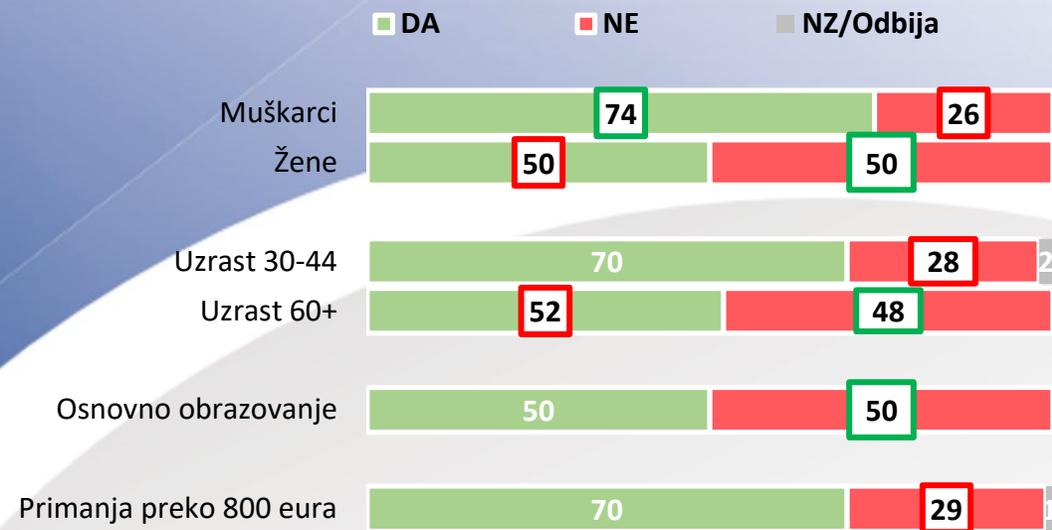
Tri petine građana poznaje nekoga ko je bio osuđivan – muškarci češće no žene, a stariji građani i oni nižeg obrazovanja rjeđe od ostalih.

Da li poznajete nekoga ko je bio osuđivan?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Kategorije sa statistički značajnom razlikom u odnosu na total

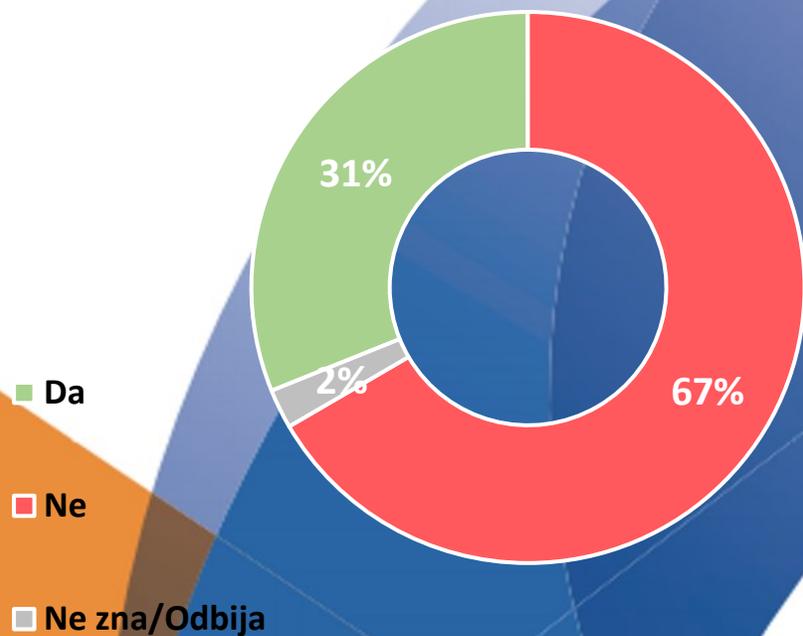
Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

Statistički značajno niže u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

UPOZNATOST SA ALTERNATIVNIM SANKCIJAMA I MJERAMA

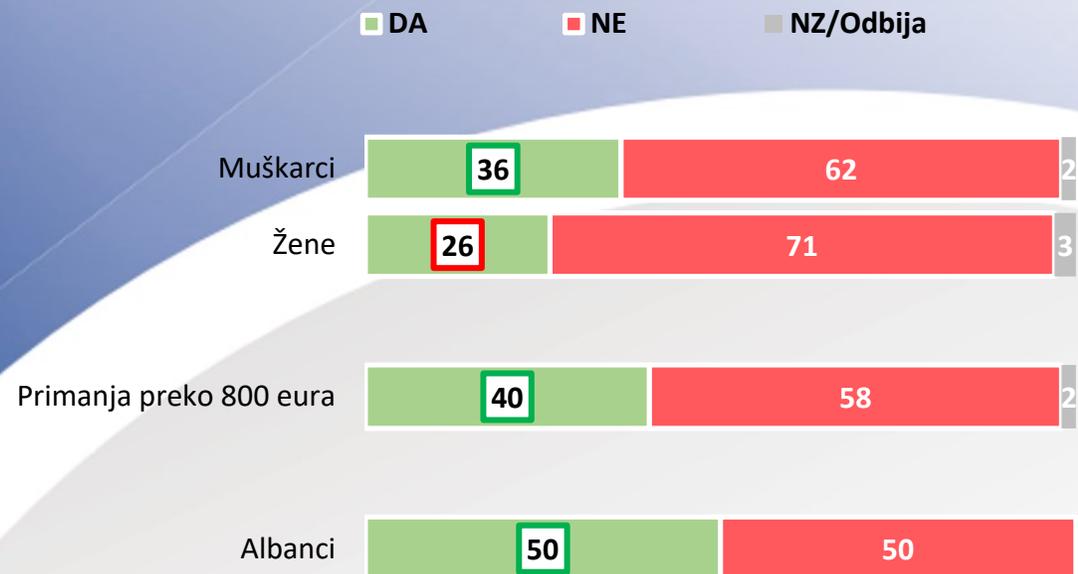
Pojam alternativnih sankcija nepoznat je većini građana. Preciznije, dvije trećine građana navodi da za alternativne sankcije nije ni čulo. Neupućenost je izraženija među ženama, dok su muškarci, građani čija domaćinstva prihode preko 800 evra mjesečno i pripadnici albanske nacionalnosti informisani bolje od prosjeka.

Da li ste čuli za alternativne sankcije?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Kategorije sa statistički značajnom razlikom u odnosu na total

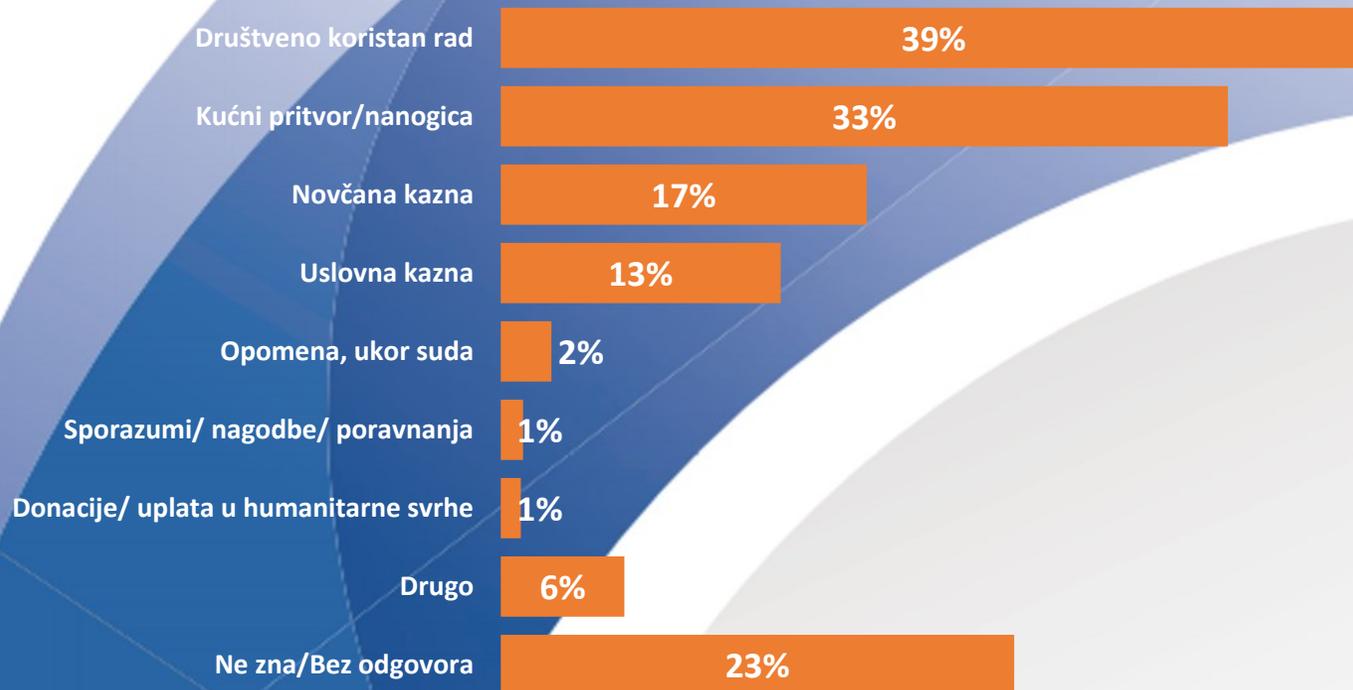
 Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju
 Statistički značajno niže u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

UPOZNATOST SA ALTERNATIVNIM SANKCIJAMA I MJERAMA

Građani koji znaju za alternativne sankcije i mjere, ovaj pojam najčešće vezuju za društveno koristan rad i kućni pritvor. Ove dvije vrste sankcija navodi dvije petine, odnosno jedna trećina upućenijih građana. Pored toga, određeni broj građana u alternativne sankcije ubraja i novčane i uslovne kazne. Međutim, gotovo svaki peti građanin koji navodi da je za pojam čuo, ne precizira vrstu sankcije za koju zna.

Za koje alternativne sankcije znate?

– Otvoreno pitanje

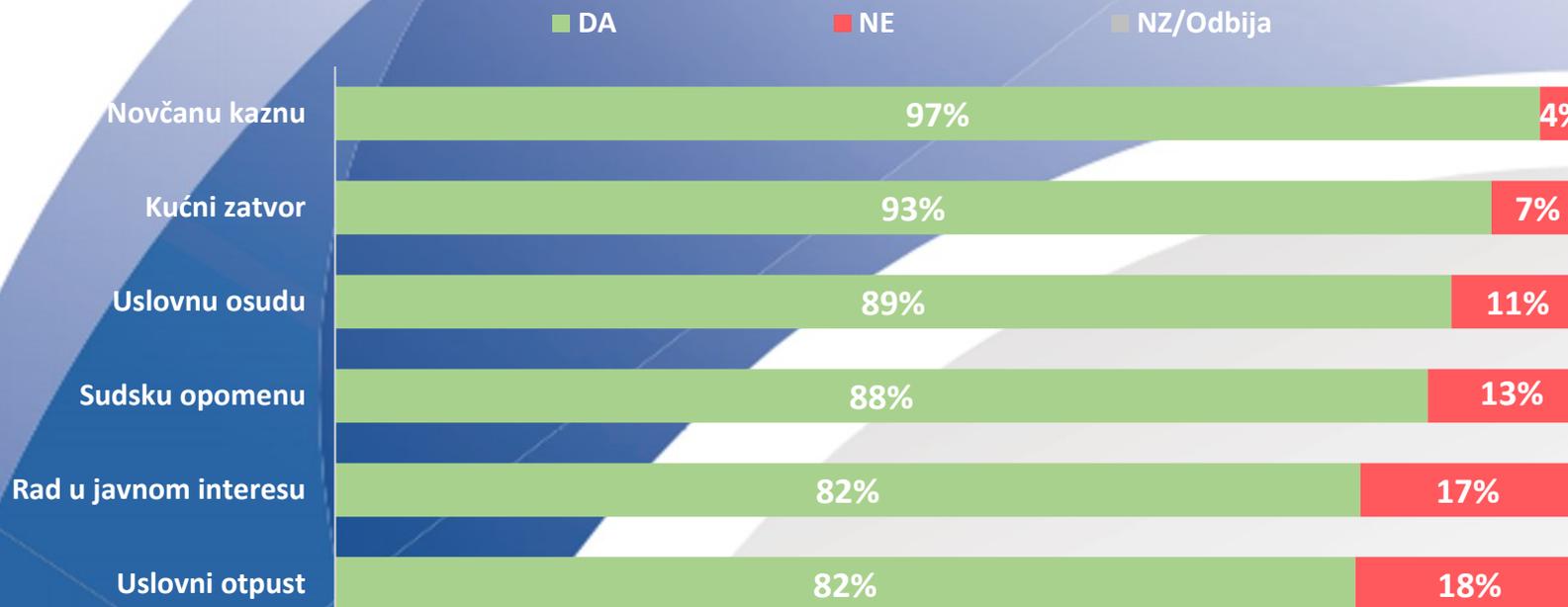

Baza: Oni koji su čuli za alternativne sankcije (31% ukupne populacije)

UPOZNATOST SA ALTERNATIVNIM SANKCIJAMA I MJERAMA

Iako većina građana nije čula za pojam alternativnih sankcija i mjera, velika većina prepoznaje sve ponuđene kaznene mjere. U tom smislu, gotovo svi građani navode da su čuli za sankcije u vidu novčane kazne, a oko 90% prepoznaje mjere kućnog zatvora, uslovne osude i sudske opomene. Nešto manja prepoznatljivost se javlja tek kada je riječ o radu u javnom interesu i uslovnom otpustu, za koje ne zna 17%, odnosno 18% građana. Građani sa najnižim stepenom obrazovanja i stanovnici ruralnih sredina su generalno slabije informisani o alternativnim sankcijama.

Da li ste čuli za...?

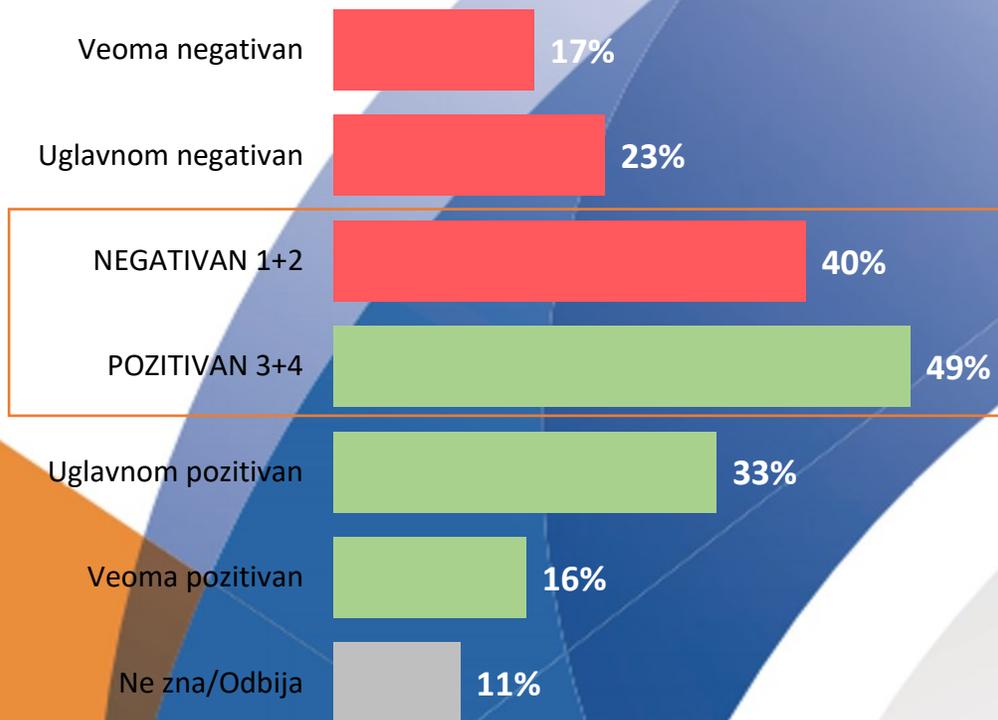

Baza: Oni koji nijesu čuli za alternativne sankcije (67% ukupne populacije)

STAV PREMA ALTERNATIVNIM SANKCIJAMA I MJERAMA

Iako je mišljenje podijeljeno, preovlađuje pozitivan stav prema primjeni alternativnih sankcija i mjera. Drugim riječima, dok ih polovina podržava, dvije petine zauzima suprotno gledište. Negativan stav je izraženiji među građanima srpske nacionalnosti.

Kakav je Vaš generalni stav prema alternativnim sankcijama uzimajući u obzir da se one izriču umjesto kazne zatvora?

Kategorije sa statistički značajnom razlikom u odnosu na total

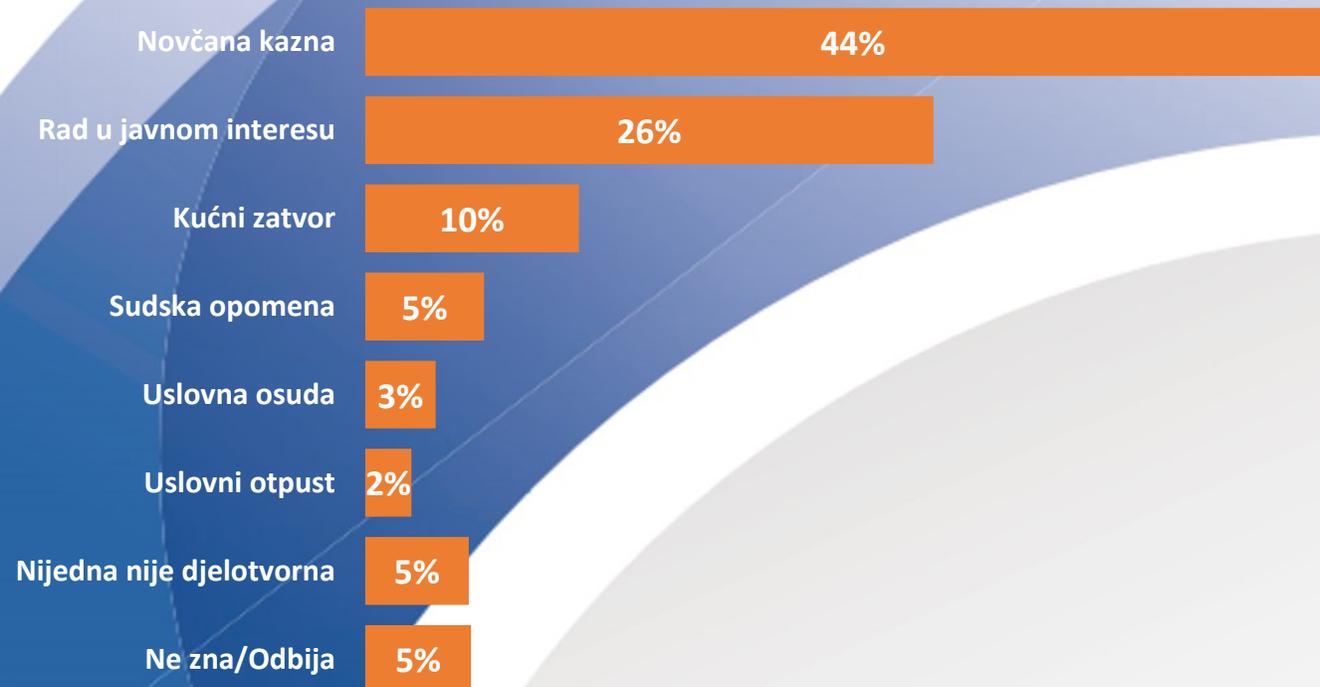
Baza: Ukupna ciljna populacija

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju
Statistički značajno niže u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

NAJDJELOTVORNIJA SANKCIJA I MJERA

Najveći broj građana smatra da je novčana kazna najdjelotvornija alternativna sankcija (44%). Četvrtina u tom smislu ističe rad u javnom interesu, a desetina kućni zatvor.

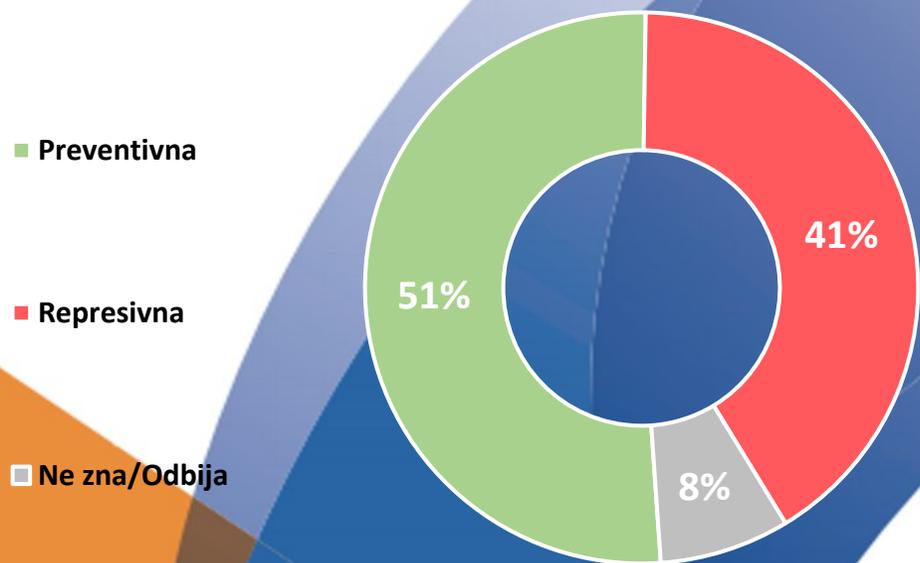
Koja od sljedećih alternativnih sankcija i mjera je, prema Vašem mišljenju, najdjelotvornija?

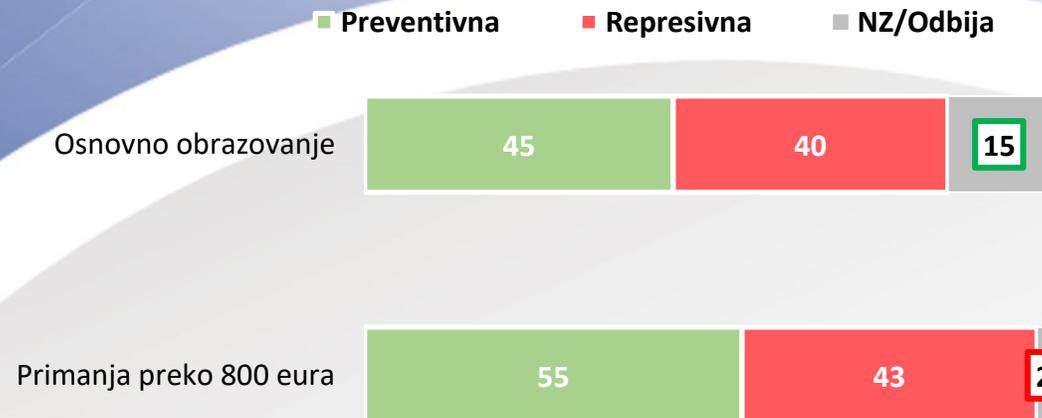
FUNKCIJA KAŽNJAVANJA

Mišljenja po pitanju funkcije kažnjavanja su podijeljena. Ipak, veći broj građana, tačnije polovina, smatra da je primarna funkcija kažnjavanja preventivna. S druge strane, dvije petine građana nalazi da kažnjavanje najpre ima represivnu svrhu. Razlike među kategorijama nisu značajne, osim što se građani nižeg obrazovanja u manjoj mjeri izjašnjavaju, dok građani sa višim primanjima češće iskazuju svoje mišljenje.

Prema Vašem mišljenju, koja je primarna funkcija kažnjavanja, preventivna ili represivna ?

Kategorije sa statistički značajnom razlikom u odnosu na total

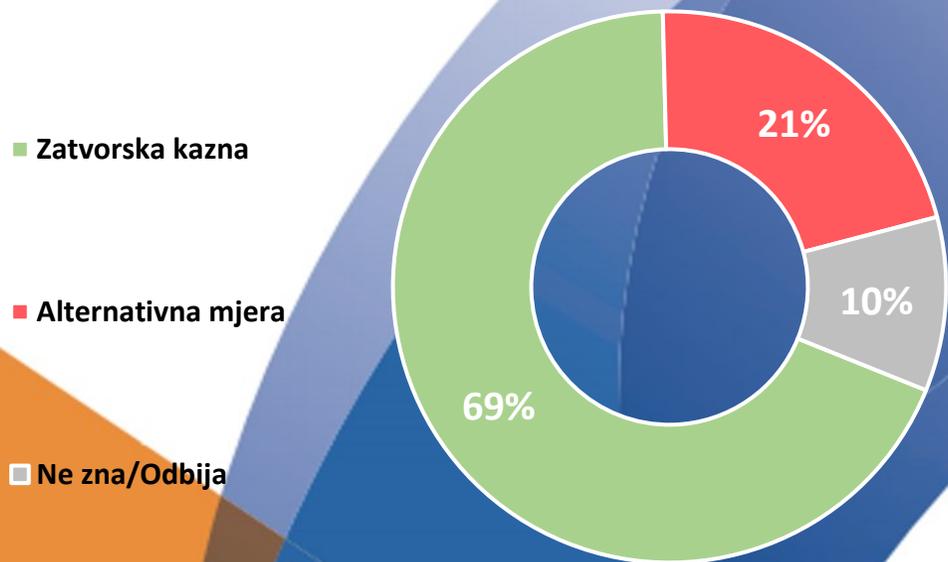
15 Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju
2 Statistički značajno niže u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

Baza: Ukupna ciljna populacija

ZATVORSKA KAZNA ILI ALTERNATIVNA MJERA

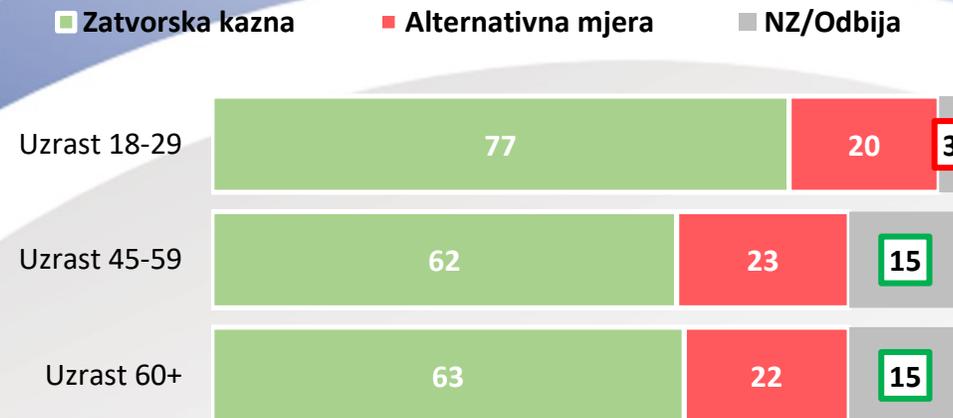
Sudeći po mišljenju većine građana, zatvorske kazne su efektivnije od alternativnih mjera. Drugim riječima, dok 7 od 10 građana smatra da zatvorske kazne imaju veći uticaj na izvršioca krivičnog djela, petina građana prednost daje alternativnim mjerama. Po ovom pitanju, mišljenje češće iskazuju građani između 18 i 29 godina, dok je udio neizjašnjenih veći među građanima starijim od 45 godina.

Šta, prema Vašem mišljenju, ima veći uticaj na izvršioca krivičnog djela, zatvorska kazna ili neka alternativna mjera?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Kategorije sa statistički značajnom razlikom u odnosu na total

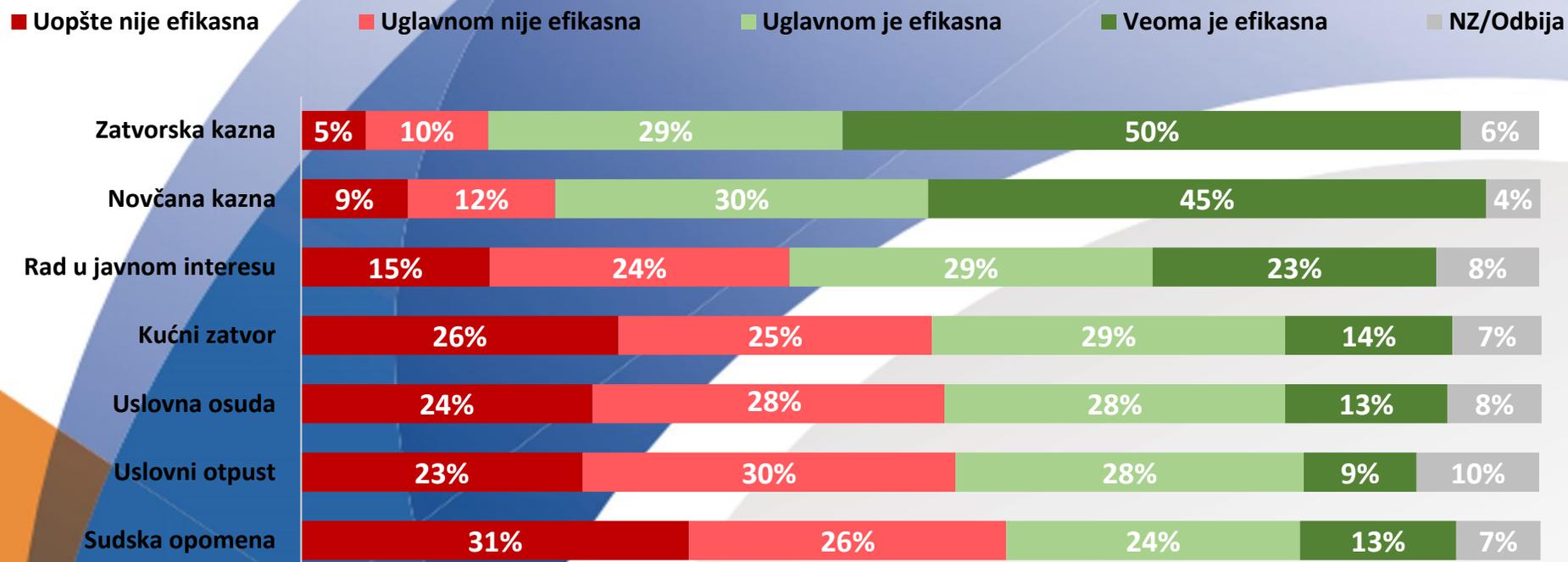

 Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju
 Statistički značajno niže u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

EFIKASNOST KAZNENIH MJERA

Komparativno posmatrano, građani Crne Gore najefikasnijim mjerama smatraju zatvorsku i novčanu kaznu, dok suprotno važi za sankciju sudske opomene. Tako, barem tri četvrtine građana smatra da su zatvorska i novčana kazna efikasne. Takođe, polovina građana djelotvornim vidi rad u javnom interesu. S druge strane, kućni zatvor, uslovna osuda i uslovni otpust percipiraju se kao manje efikasni.

Kako ocjenjujete efikasnost svake od sljedećih kaznenih mjera?

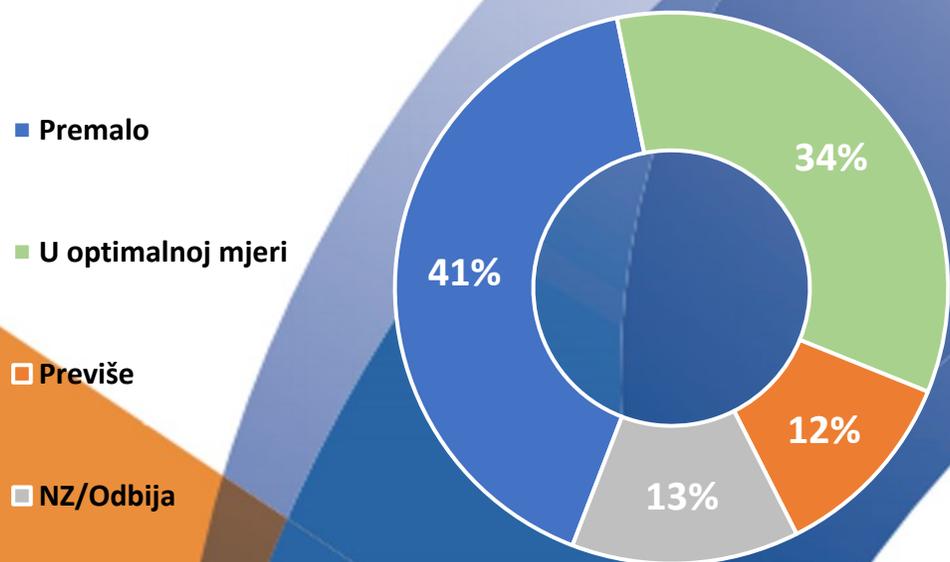

Baza: Ukupna ciljna populacija

UČESTALOST ZATVORSKE KAZNE

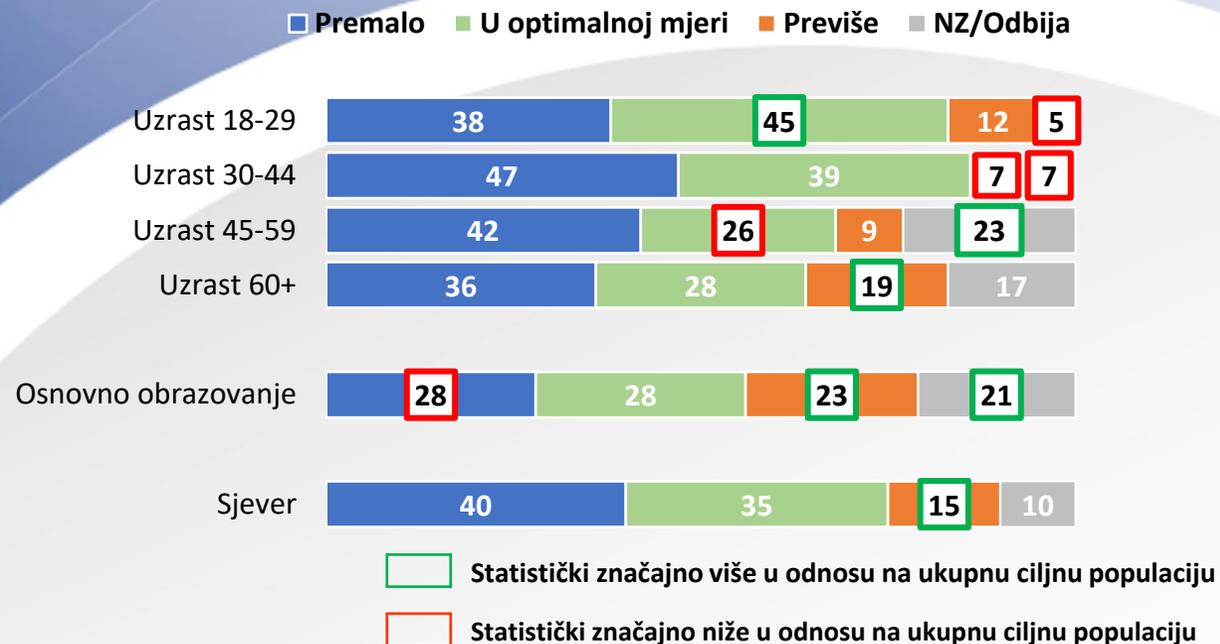
Kako većina građana sugeriše, crnogorski sudovi u nedovoljnoj mjeri propisuju zatvorske kazne. Dok ovo mišljenje zastupa dvije petine građana, 12% misli suprotno – da se zatvorske kazne propisuju previše. Između ova dva stava, nalazi se jedna trećina građana koja propisivanje zatvorskih kazni ocjenjuje kao optimalno. Utisak o pretjeranom propisivanju zatvorskih kazni češći je među građanima starijim od 60 godina, onima sa osnovnim obrazovanjem i stanovnicima Sjevernog regiona. S druge strane, mlađi građani (18-29 godina) su naročito uvjereni da je broj zatvorskih kazni optimalan.

Prema Vašem mišljenju, u kojoj mjeri sudovi u Crnoj Gori propisuju ZATVORSKE KAZNE - premalo, u optimalnoj mjeri ili previše?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Kategorije sa statistički značajnom razlikom u odnosu na total

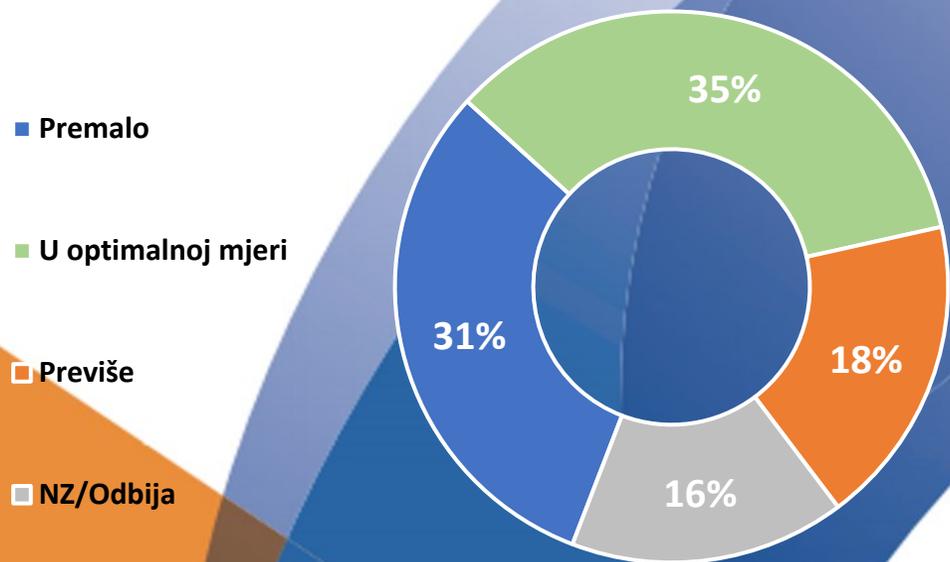

UČESTALOST ALTERNATIVNIH SANKCIJA

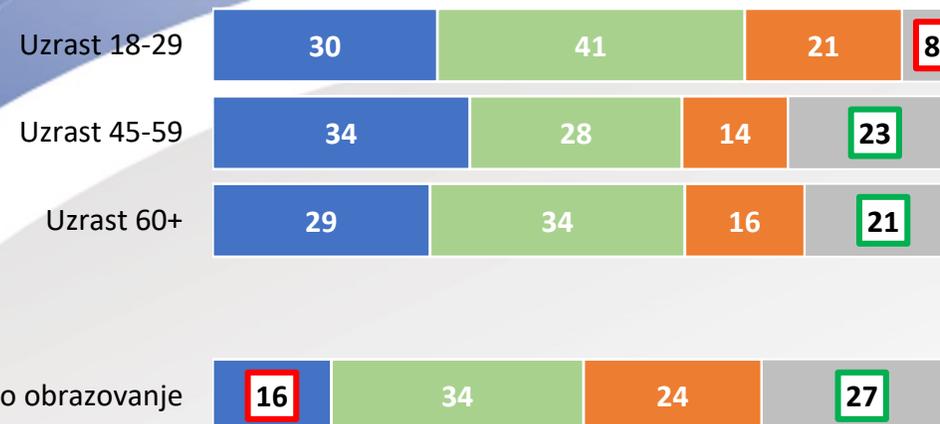
Gotovo trećina građana smatra da se alternativne sankcije premalo propisuju, a skoro petina misli suprotno. Između ova dva stava je 35% građana koji propisivanje alternativnih kazni ocjenjuje kao optimalno. Mišljenje u manjoj mjeri iskazuju građani stariji od 45 godina i oni sa nižim stepenom obrazovanja.

Prema Vašem mišljenju, u kojoj mjeri sudovi u Crnoj Gori propisuju ALTERNATIVNU SANKCIJU - premalo, u optimalnoj mjeri ili previše?

Kategorije sa statistički značajnom razlikom u odnosu na total

■ Premalo ■ U optimalnoj mjeri ■ Previše ■ NZ/Odbija

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

Statistički značajno niže u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

Baza: Ukupna ciljna populacija